

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน” เป็นการศึกษาแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. เชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑,๖๘๐ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๑) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางแสดงขนาดประชากรและตัวอย่างของเครจซี่ และมอแกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ๓๑๓ คน

๒) การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน จากนั้น ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยอยู่บ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ทั้งหมด ๔ หมู่บ้าน แยกเป็นหมู่บ้าน ดังตารางนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔ หมู่บ้าน

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	บ้านสันดอนหอม	๔๑๕	๗๗
๒	บ้านดอนมูล	๗๕๗	๑๔๑
๓	บ้านหนองบัว	๒๔๕	๔๖
๔	บ้านปวง	๒๖๓	๔๙
	รวม	๑,๖๘๐	๓๑๓

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้จำนวน ๙ รูป/คน ประกอบด้วย

๑) พระสมุหวิชา สิริธโร	เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแก้ว
๒) นายขจรศักดิ์ คำใจหนัก	กำนันตำบลบ้านปวง
๓) นายอดุล ปวนปันคำ	ผู้ใหญ่บ้านสันดอนหอม
๔) นายนพพล ธุวานันท์	ผู้ใหญ่บ้านดอนมูล
๕) นายมนตรี เสาร์คำ	ผู้ใหญ่บ้านปวง
๖) นายกิตติชัย มโนเนื่อง	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
๗) นายยืนยง ก้าวชัย	กรรมการป่าชุมชน

๘) นายยวง	อะโน๊ะ	กรรมการป่าชุมชน
๙) นายอินคำ	หล้าเมา	ปราชญ์หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้าง และการตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ๑) ศึกษาหลักการ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในการ ประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอ ห้วยซ่าง จังหวัดลำพูน จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการขอคำปรึกษาจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- ๔) สร้างเครื่องมือ
- ๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่ม ตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๗) ปรับปรุงแก้ไข
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น ตามกรอบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่า ชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอห้วยซ่าง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้าน สันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอห้วยซ่าง จังหวัดลำพูน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนใน การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอ ห้วยซ่าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหา พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้าน

สันดอนฮอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน และเพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลัก ฆราวาสธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของประชาชนในการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนฮอม ตำบล บ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่ง ออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลัก ฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนฮอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัด ลำพูน ทั้ง ๔ ด้านๆ ละ ๖ ข้อ รวม ๒๔ ข้อ ประกอบด้วย ๑) ด้านสัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ ๒) ด้านทมะ คือ รู้จักควบคุมจิตใจ ๓) ด้านขันติ คือ อดทนไม่หวั่นไหว และ ๔) ด้านจาคะ คือ ความเสียสละ

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับ พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้าน สันดอนฮอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ๕ หมายความว่า มีพฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายความว่า มีพฤติกรรมในระดับมาก
- ๓ หมายความว่า มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง
- ๒ หมายความว่า มีพฤติกรรมในระดับน้อย
- ๑ หมายความว่า มีพฤติกรรมระดับในน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้าน สันดอนฮอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้
- ๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

(๑) พระครูภาวนาโสภิต วิ., ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๒) ดร.บุศรา โพธิ์สุข ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๓) ดร.นิกร ยาอินตา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๔) อาจารย์ประเด่น แบนปิง ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๕) อาจารย์อาเดช อุปนันท์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ ข้อที่ใช้ค่า ไม่เหมาะสมทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้ (Try out) แก่ประชากรต่างเทศบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรใน ตำบลแม่ตื่น อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน ๓๐ ตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๗๗

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย ต่อไป

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ให้คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

๓) นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลต่อไป โดยมีสาระสำคัญของหลักทฤษฎีที่ประกอบด้วย (๑) ด้านสังคม (๒) ด้านทฤษฎี (๓) ด้านชนชั้น (๔) ด้านจิตสำนึก

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒) ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามจำนวน ๓๑๓ ฉบับ โดยแจกแบบสอบถามกับประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไป

๓) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายคือ ประชากรใน ๔ หมู่บ้าน คือบ้านสันดอนหอม บ้านดอนมูล บ้านหนองบัว และบ้านปวง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๑๓ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ทำการจดบันทึก และการบันทึกเทป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. เชิงปริมาณ

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา

รายได้ และอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔) แปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

๕) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๖) ข้อความคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหา พฤติกรรมของประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันกับป่าชุมชนบ้านสันดอนหอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

ข. เชิงคุณภาพ

๓.๕.๒ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)